

Izraēla

Vispārīgā informācija

Oficiālais nosaukums:	Izraēlas Valsts
Valsts iekārta:	parlamentāra republika
Galvaspilsēta:	Jeruzaleme
Valsts valoda:	ivrits, arābu

Teritorija

Platība:	20 770 km ²
Sauszemes robeža:	20 330 km
Krasta līnija:	440 km
Robežvalstis:	Jordānija 238 km, Ēģipte 266 km, Libāna 79 km, Sīrija 76 km, Gazas sektors 51 km, (Palestīna) Rietumkrasts 307 km
Administratīvais iedalījums:	6 apgabali
Lielākās pilsētas:	Telaviva, Haifa, Jeruzaleme

Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits (6.05.2014.):	8,2 miljoni*
Pieaugums (2014, progn.):	1,46%**
Nacionālais sastāvs (2009):	ebreji 75,5%, arābi 20,3%, citi 4,2%*
Reliģijas (2009):	jūdaisti 75,5%, musulmaņi 17%, kristieši 2%, drūzi 1,7%, citi 3,8%*

Ekonomiskie rādītāji

IKP (2014):	303,8 miljardi USD
IKP pieaugums (2014):	2,8%**
IKP uz vienu iedzīvotāju (2014):	36 991 USD
IKP PPP (2014):	268,5 miljardi USD** (56. vieta pasaulē)
IKP PPP uz vienu iedzīvotāju (2014):	32 700 USD** (50. vieta pasaulē)
Eksports (2014):	63,2 miljardi USD*
Preču imports (2014):	69,7 miljardi USD*
Eksporta partneri (2014):	ASV 26,9%, Honkonga 8,9%, Beļģija 4,8%, Lielbritānija 5,8%, Indija 3,4%, Ķīna 4 %, Turcija 4%***
Importa partneri (2014):	ASV 11,8%, Ķīna 8,3%, Šveice 7,2%, Vācija 6,4%, Beļģija 5,3%***
Eksporta produkti:	mašīnas un iekārtas, programmatūra, briljanti, lauksaimniecības produkti, ķīmiskās rūpniecības produkti, tekstilizstrādājumi un apģērbs
Importa produkti:	izejvielas, militārais aprīkojums, dimanti, degviela, labība, investīciju un patēriņa preces
Galvenās nozares:	augstās tehnoloģijas (aviācija, komunikāciju iekārtas, datoriekārtas, medicīniskās iekārtas un instrumenti, optiskās šķiedras), papīrrūpniecība, pārtikas rūpniecība, ķīmiskā rūpniecība, būvmateriālu ražošana, būvniecība, metālapstrāde, plastmasas izstrādājumu ražošana, dimantu apstrāde, tekstilrūpniecība, apavu ražošana
Dabas resursi:	potaša, vara rūda, dabas gāze, fosfāti, magnijs, bromīds, māls, smilts, koksne
Ienākošās uzkrātās ĀTI (2014):	93,3 miljardi USD***
Izejošās uzkrātās ĀTI (2014):	79,7 miljardi USD***
Valūta (2014):	Izraēlas šekelis, ILS; 1 EUR = 3,908 ILS****
Fiskālais gads:	kalendārais gads
Inflācija (2014):	0,5%**
Bezdarba līmenis (2014):	6%**

* Israel Central Bureau of Statistics – <http://www.cbs.gov.il>

** Central Intelligence Agency – <http://www.cia.gov>

*** Bank of Israel - <http://www.bankisrael.gov.il/firsteng.htm>

**** Central European Bank, <http://sdw.ecb.europa.eu>

Uzņēmuma ienākuma nodoklis: 26,5%

Papildus informācija

Tālsarunu kods: +972

Interneta IDL: .il

Izraēla atrodas Tuvajos Austrumos, Vidusjūras austrumu piekrastē. Robežojas ar Libānu Z, Sīriju ZA, Jordāniju A un Ēģipti DR. Tās oficiālais nosaukums ir Izraēlas Valsts.

Izraēlas suverēnā teritorija ir aptuveni 20 770 km² liela. Tajā nav iekļautas zemes, kuras Izraēla ieguva pēc Sešu dienu kara 1967. gadā. Izraēlas okupētās teritorijas ir Rietumkrasts, Austrumjeruzaleme un Golānas augstienes.

Izraēlas jurisdikcijā esošā teritorija ar Austrumjeruzalemi un Golānas augstienēm ir 22 072 km² liela.

Izraēlas kontrolētās teritorijas kopplatība, ieskaitot militāri pārraudzīto un Palestīnas daļēji pārvaldīto Rietumkrasta teritoriju, ir 27 799 km². Izraēla kontrolē Gazas sektora gaisa telpu un pieejamību no jūras puses, kā arī regulē tās tūrisma un ārējo tirdzniecību.

1947. gada 29. novembrī ANO Ģenerālā asambleja pieņēma rezolūciju par ebreju valsts izveidošanu britu Palestīnas mandātā. Izraēlas Neatkarību pasludināja 1948. gada 14. maijā Telavivā. Pret jauno valsti visnaidīgāk bija noskaņoti arābu kaimiņi, kuri uzskatīja, ka tā tiek izveidota arābiem piederošās zemēs.

Izraēla iedalās sešos apgabalos (*mehozot*): Centrālais, Haifas, Jeruzalemes, Ziemeļu, Dienvidu un Telavivas rajons. Katru apgabalu veido 15 pagasti (*nafot*).

Izraēlas galvaspilsēta Jeruzaleme ir lielākā pilsēta valstī gan pēc iedzīvotāju skaita, gan pēc platības (2011.gada beigās – 801 tūkst. iedz., 125,2 km²). Otro un trešo vietu pēc iedzīvotāju skaita ieņem Telaviva (403,7 tūkst. iedz.) un Haifa (265,6 tūkst. iedz.).

Neskatoties uz nelielo teritoriju, Izraēlā atrodas gan tuksneši (Negevas tuksnesis) un līdzenumi, gan kalni (Galilejas, Karmela kalni, Golānas augstienes). Nāves jūra ir zemākais punkts uz planētas.

Gaisa temperatūra var būt atšķirīga dažādās Izraēlas vietās, sevišķi ziemā. Kalnainajos apvidos ir vējains un auksts. Hermona kalna virsotni gandrīz visu gadu klāj sniegs. Piekrastes pilsētās Telavivā un Haifā ir Vidusjūras klimats ar vēsām, lietainām ziemām un garām, karstām vasarām. Jordānas ielejas ziemeļdaļā 1942. gadā reģistrēta augstākā temperatūra Āzijā (53,7°C). No maija līdz septembrim lietus Izraēlā ir reta dabas parādība. Ierobežoto saldūdens resursu dēļ Izraēla ir izstrādājusi dažādas ūdens taupīšanas tehnoloģijas, piemēram, efektīvu pilienvēda ūdens padeves irigācijas sistēmu. Izraēla ir vadošā valsts saules enerģijas patēriņā uz vienu iedzīvotāju.

Izraēla tiek uzskatīta par visattīstītāko valsti Āzijas DA. Pēc iekšzemes kopprodukta 2012. gadā Izraēla ierindojās 51. vietā pasaulē.

Izraēlā ir divas oficiālās valodas – ivrits un arābu. Ivritā runā lielākā daļa iedzīvotāju. Arābu valodā runā ne tikai valstī dzīvojošā arābu minoritāte, bet arī ebreji, kuri ieceļojuši Izraēlā no Arābu zemēm. Vairums ebreju runā salīdzinoši labā angļu valodā. Kā jau imigrantu zemē, tajā var dzirdēt daudz un dažādu valodu, plaši izplatītas ir krievu un amharu.

